

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg
og deres stedfortrædere

Asiatisk Plads 2
DK-1448 København K
Tel. +45 33 92 00 00
Fax +45 32 54 05 33
E-mail: um@um.dk
Telex 31292 ETR DK
Telegr. adr. Etrangeres
Girokonto 300-1806

Bilag
1

Journalnummer
400.C.2-0

Kontor
EUK

21. maj 2004

Med henblik på mødet i Folketingets Europaudvalg den 28. maj 2004 –
dagsordenspunkt rådsmøde (beskæftigelse, socialpolitik, sundhed og forbru-
gerbeskyttelse) den 1.-2. juni 2004 – vedlægges Socialministeriets og Beskæf-
tigelsesministeriets notat om de punkter, der forventes optaget på dagsorde-
nen.

P. B. Olsen

Aktuelt notat

Socialministeriet
(Ligestillingsafdelingen)
Beskæftigelsesministeriet

21. maj 2004
J.nr. 7113-0002

Rådsmøde for ministre for beskæftigelse, sociale forhold, sundhed og forbrugerbeskyttelse den 1.-2. juni 2004

Dagsordenen forventes at se således ud for så vidt angår beskæftigelses- og socialdelen:

1. **Forslag til revision af forordning 1408/71 om koordination af social sikring**
KOM(2003) 468
- *Politisk enighed (offentlig debat)* s. 2
2. **Forslag til rådsafgørelse om etablering af en Komité for Social Beskyttelse**
KOM (2003)305
- *Politisk enighed* s. 5
3. **Beskæftigelsespakken 2004**
-Kommissionens meddelelse om styrkelse af gennemførelsen af den europæiske beskæftigelsesstrategi
KOM(2004) 239 s. 7
  - a) **Forslag til rådsafgørelse om retningslinjer for medlemslandenes beskæftigelsespolitikker**
- *Politisk enighed*
  - b) **Henstilling om Rådets henstillinger vedrørende gennemførelse af medlemslandenes beskæftigelsespolitikker**
- *Politisk enighed*
4. **Europæisk ligestillingsinstitut**
- (evt.) *Formandskabskonklusioner/Rapport* s. 14
5. **Forslag til et rådsdirektiv om ligebehandling af kvinder og mænd i adgang til og levering af varer og tjenesteydelser (art.13)**
KOM(2003) 657
- *Politisk debat* s. 16

1. Forslag til Rådets forordning om ændring af Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 og 574/72 (social sikring af vandrende arbejdstagere) – forskellige årlige ændringer

s. 2/21

- Politisk enighed om en fælles holdning

Baggrund

Kommissionen har den 31. juli 2003 fremsat forslag til Europa- Parlamentets og Rådets forordning om ændring af Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, og Rådets forordning (EØF) nr. 574/72 om regler til gennemførelse af forordning (EØF) nr. 1408/71, KOM(2003) 468 endelig.

Forslaget indeholder en ajourføring af forordningerne som følge af ændringer i medlemsstaternes lovgivning, og afklarer den retlige situation ved i enkelte artikler at tage hensyn til EF – Domstolens seneste retspraksis.

Forslaget har hjemmel i Traktatens artikel 42 og 308, og vedtages i fælles beslutningstagen med Europa – Parlamentet, idet Rådet træffer afgørelse med enstemmighed under hele den i artikel 251 omhandlede fremgangsmåde.

Indhold

Ad forslagens artikel 1, ændringer af EF – frd nr. 1408/71:

Forslag til ændringerne af artikel 4, stk. 2a indeholder en præcisering af, hvad særlige ikke – bidragspligtige kontantydelse omfatter. Dette er en konsekvens af EF – Domstolens praksis. Jf afgørelsen i Jauch- sagen (C – 215/99), hvori Domstolen fastslog, at en optegnelse af en ydelse i bilag II a ikke er tilstrækkeligt til, at ydelsen kan betegnes som en særlig ikke – bidragspligtig ydelse. Der er derfor grundlag for at vurdere, hvad der karakteriserer disse ydelser.

Forslag til ændring af artikel 9.a er en konsekvens af EF – Domstolens praksis, jf. afgørelsen i Duchon – sagen (C – 290/00), hvori Domstolen fastslog, at der ved forlængelse af referenceperioden for ret til ydelser ikke kan ses bort fra perioder, hvori der er udbetalt rente som følge af en arbejdsulykke.

Forslag til ændring af artikel 10a er af hensyn til retssikkerheden en præcisering af koordinationsbestemmelserne for særlige ikke – bidragspligtige kontantydelse.

Forslag til ny artikel 23, stk. 2a omhandler beregning af kontantydelse ved sygdom og moderskab, hvori der lægge op til, at stk.1 og stk. 2 finder anvendelse, når referenceperioden for ret til ydelser helt eller delvist dækker en periode, der er tilbagelagt i en eller flere andre medlemsstater.

Forslag til ændring af artikel 33, stk.1 har til formål at præcisere bestemmelsen om tilbageholdelse af bidrag til dækning af ydelser ved sygdom og moderskab, så tilbageholdelse af bidrag kan ske i samtlige pensioner eller renter til pensions – eller rentemodtagere, hvis den nationale lovgivning giver mulighed for det.

Forslag om at artikel 35, stk.2 udgår er begrundet i, at bestemmelsen ikke længere har nogen berettigelse, idet der kun er en medlemsstat (Belgien), der har

en særordning for selvstændige for så vidt angår naturalydelse ved sygdom og moderskab.

s. 3/21

Forslag om, at artikel 69, stk. 4 udgår er en konsekvens af EF – Domstolens afgørelse i sagen C – 170/95.

Forslag om at tilføje en artikel 95 f omhandler en overgangsbestemmelse vedrørende bilag II for Tyskland, idet Tyskland har anmodet om, at de omhandlede særordninger for selvstændige erhvervsdrivende, der er opregnet i bilag II, udgår.

Forslag om at tilføje en artikel 95 g omhandler en overgangsbestemmelse vedrørende udeladelse af den østrigske plejeydelse fra bilag IIa. Dette er begrundet i EF – Domstolens afgørelse i Jauch – sagen.

Ad forslagens artikel 2, ændringer af EF – frd nr. 574/72:

Forslag om, at artikel 4, stk. 11 og artikel 32a udgår er en konsekvens af, at artikel 35, stk. 2 i EF – frd nr. 1408/71 udgår.

Forslag om indsættelse af artikel 10c og ændring af artikel 12a er begrundet i retssikkerheden og præciserer, at der skal udstedes en attest til tjenestemænd og dermed ligestillede personer, når de arbejder i en anden medlemsstat, samt til arbejdstagere, der hører til det kørende, sejlende eller flyvende personel beskæftiget ved international transport, som dokumentation for, hvilken lovgivning om social sikring de pågældende er omfattet af.

I bilagene i EF – frd nr 1408/71 foreslås følgende ændringer vedrørende Danmark:

I bilag II a, særlige ikke – bidragspligtige ydelser, B. Danmark, udgår punkt a) den faste revalideringsydelse og punkt c) midlertidig ydelse til ledige (ledighedsydelsen). Revalidering består af en flerhed af tiltag, der forudsætter et tæt samspil mellem ydelsesmodtageren, myndigheden og uddannelsesinstitutionen eller –virksomheden. Handlingsplanen er det bærende element for ydelsen, og ydelsen kan derfor karakteriseres som en naturalydelse. Da bilag IIa udelukkende vedrører kontantydelse, skal revalideringsydelsen ikke medtages i dette bilag. Tilsvarende gælder for ledighedsydelsen, at den er knyttet til retten til et fleksjob og til personens rådighed for fleksjob. Da der ikke findes fleksjob – arbejdsmarkeder i andre medlemsstater vil det i praksis ikke være muligt at eksportere ledighedsydelsen.

I bilag VI, B. Danmark udgår punkt 6, litra b. om referenceperioden for arbejdstagere og selvstændige erhvervsdrivende ved afgørelse af om betingelserne for ret til dagpenge ved sygdom eller fødsel er opfyldt. Forslagets artikel 23, stk. 2a, overflødiggør denne del af bilagsoptegnelserne

Nærheds – og proportionalitetsprincippet

I forslaget redegøres der ikke for forslagens overensstemmelse med nærheds – og proportionalitetsprincippet.

EU – regulering på dette område anses for nødvendig og i overensstemmelse med nærhedsprincippet, idet forslaget er en ændring af forordningerne 1408/71

og 574/72 som omhandler den frie bevægelighed, som pr. definition er grænseoverskridende.

s. 4/21

Høring

Forslaget har været i skriftlig høring i EU – Specialudvalget for arbejdsmarkedet og sociale forhold i oktober 2003, og der var ingen bemærkninger til forslaget.

Udtalelse fra Europa – Parlamentet

Europa – Parlamentet gennemførte den 11. marts 2004 sin første læsning af forslaget. Europa – Parlamentet fremkom med i alt 4 ændringsforslag, der vedrører enkelte medlemslandes optagelse af ydelser i bilag IIa. Kommissionen har accepteret disse ændringsforslag.

Tidligere forelæggelser

Dette forslag om forskellige årlige ændringer af EF – forordning 1408/71 og 574/72 har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg

Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Forslaget vurderes ikke at have lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

2. Forslag til rådsafgørelse om etablering af en Komité for Social Beskyttelse

s. 5/21

- *Politisk enighed*

Baggrund

Efter Nice-traktatens artikel 144 nedsættes der efter høring af Europa-Parlamentet et udvalg for social beskyttelse af rådgivende karakter.

Dette betyder en ændring af retsgrundlaget for det fungerende Udvalg for Social Beskyttelse (Udvalget), som blev nedsat ved Rådets afgørelse af 29. juni 2000 (2000/436/EF) med artikel 202 som retsgrundlag. Det fungerende udvalg fik til opgave:

- at følge politikkerne vedrørende social beskyttelse i medlemsstaterne og Fællesskabet,
- at lette udvekslingen af oplysninger, erfaringer og god praksis mellem medlemsstaterne og Kommissionen, og
- at udarbejde en årsberetning om social beskyttelse, der skal forelægges Rådet, hvori der redegøres for de foranstaltninger, der er truffet for at nå de mål, som Rådet har fastsat.

På anmodning af Rådet eller Kommissionen skulle udvalget endvidere kunne udarbejde andre rapporter, beretninger eller udtalelser eller udføre andre opgaver inden for rammerne af dets beføjelser.

Udvalget skulle, i det omfang det var hensigtsmæssigt, samarbejde med andre relevante organer og udvalg vedrørende sociale og arbejdsmarkedsmæssige forhold samt økonomisk politik. Udvalget skulle endvidere etablere hensigtsmæssige kontakter til arbejdsmarkedets parter.

Nice-traktatens ikrafttrædelse indebærer, at udvalget nedsættes i overensstemmelse med det nye retsgrundlag, så det eksisterende udvalgs arbejde kan fortsættes. På rådsmødet beskæftigelse/social den 1. december 2003 var der generel enighed om forslaget, som imidlertid ikke kunne vedtages formelt på grund af mangel på høringssvar fra Europa-Parlamentet.

Indhold

Indholdsmæssigt adskiller forslaget sig på tre punkter fra den eksisterende afgørelse (2000/436/EF).

- 1) Artikel 144 udvider udvalgets opgaver, således at udvalget også skal "følge *den sociale situation* og udviklingen i politikkerne vedrørende social beskyttelse."
- 2) Der er en ændring i formuleringen vedrørende udarbejdelse af rapporter, således at formuleringen "udarbejde en årsberetning" skiftes ud med en mere generel formulering, som lyder "at udarbejde rapporter".
- 3) I artikel 2, stk. 1 indsættes der et nyt punkt, hvor medlemsstaterne opfordres til at sikre en lige repræsentation af mænd og kvinder i deres delegationer.

Høring

s. 6/21

Forslaget har været i skriftlig høring i EU-specialudvalget for arbejdsmarkeds- og socialpolitik. Der var ingen bemærkninger til forslaget.

Gældende dansk ret

Ingen

Nærheds- og proportionalitetsprincippet

Der er tale om et initiativ inden for rammerne af den åbne koordinations metode, som - med anvendelse af en fuldt decentraliseret tilgang, hvor EU, medlemsstaterne, de regionale og lokale niveauer samt arbejdsmarkedets parter og civilsamfundet deltager aktivt ved hjælp af forskellige former for partnerskab - skal hjælpe medlemslandene til gradvis at udvikle deres egne politikker med henblik på opfyldelsen af medlemslandenes fælles mål. Initiativet vurderes derfor at være i overensstemmelse med nærheds- og proportionalitetsprincippet.

Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Forslaget har hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

Samfundsøkonomiske konsekvenser

Forslaget har ingen samfundsøkonomiske konsekvenser.

Tidligere forelæggelser

Forslaget blev forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering forud for rådsmødet (beskæftigelse, socialpolitik, sundhed og forbrugerbeskyttelse) den 1.-2. december 2003.

3. Beskæftigelsespakken 2004 - Kommissionens meddelelse om styrkelse af gennemførelsen af den europæiske beskæftigelsesstrategi

s. 7/21

a) Forslag til rådsafgørelse om retningslinjer for medlemslandenes beskæftigelsespolitikker

- *Politisk enighed*

b) Henstilling om Rådets henstillinger vedrørende gennemførelse af medlemslandenes beskæftigelsespolitikker

- *Politisk enighed*

Baggrund

Kommissionen har den 7. april 2004 fremlagt en meddelelse med titlen "Styrkelse af implementeringen af den europæiske beskæftigelsesstrategi", KOM(2004) 239 endelig. Meddelelsen indeholder forslag til en Rådsbeslutning om retningslinierne for medlemslandenes beskæftigelsespolitik og henstilling om Rådets henstilling om implementering af medlemslandenes beskæftigelsespolitikker. Meddelelsen fremlægges i henhold til art. 128 i traktaten.

Det Europæiske Råd tilsluttede sig på mødet den 25.-26. marts 2004 Rådets (beskæftigelsesministrenes) budskab om, at medlemslandene og arbejdsmarkedets parter straks bør give prioritet til fire områder, som er konsistente med den europæiske beskæftigelsesstrategi, dvs. retningslinierne for beskæftigelsen, jf. nedenfor under indhold.

Fællesrapporten, ovennævnte fire prioritetsområder og de landespecifikke budskaber i Wim Kok Taskforcens rapport danner grundlaget for formuleringen af henstillingerne til medlemslandene.

Indhold

Beskæftigelsesstrategien, og herunder retningslinierne for beskæftigelsen, blev ved revisionen i 2003 indrettet mod det mellemlange sigt med en treårs-cyklus. Kommissionen vurderer, at det eksisterende sæt retningslinier for beskæftigelsen, dvs. retningslinierne fastlagt for 2003, (fortsat) er passende set i relation til de udfordringer, som EU står over for på beskæftigelsesområdet. Kommissionen finder således, at retningslinierne for beskæftigelsen kan fastholdes stabile i det mindste indtil midtvejsevalueringen i 2006. Kommissionen foreslår derfor ingen ændringer i retningslinierne fra 2003 til 2004.

For så vidt angår Kommissionens henstilling om Rådets henstilling om implementering af medlemslandenes beskæftigelsespolitikker, fremlægges forslaget med henvisning til, at henstillingerne bør være stærkere og mere koncise end tidligere. Der fremlægges både fælles henstillinger til alle medlemslandene og landespecifikke henstillinger.

De fælles henstillinger vedrører de fire områder, som er fremlagt i Wim Kok-rapporten. Med henvisning til Taskforcens analyser og vurdering af analyserne i Fællesrapporten om landenes implementering af retningslinierne for beskæftigelsen 2003 skal medlemslandene og de sociale parter ifølge meddelelsen give umiddelbar prioritet til:

- **Øget fleksibilitet på arbejdsmarkedet.** Fremme fleksibilitet og job-sikkerhed på arbejdsmarkedet ved at fokusere på at forbedre nye former

for arbejdsorganisering og det attraktive for både arbejdstagere og arbejdsgivere i både standardkontrakter og ikke-standardkontrakter for at undgå en opdeling af arbejdsmarkedet i A- og B-hold. Jobsikkerhedskonceptet skal moderniseres og udvides til ikke blot at omhandle tryk-ghed i ansættelsen men også den enkelte arbejdstagers muligheder for at forblive på arbejdsmarkedet og udvikle sine kompetencer. Endvidere skal man maksimere jobskabelse og produktivitetsforbedringer ved at fjerne barrierer for iværksættelse og ved at fremme forventninger og administrere forandringer.

- **Tiltrække flere mennesker til at indtræde og forblive på arbejdsmarkedet ved at gøre arbejde til en virkelig mulighed for alle.** Gøre op med arbejdsløshed, inaktivitet og lavtlønsfælder ved at justere balancen mellem skatter og ydelser. Opbygge vidtspændende strategier for at forblive erhvervsaktive, inkl. incitamenter og andre foranstaltninger for arbejdstagerne til senere tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet og for virksomhederne til at ansætte ældre arbejdstagere og beholde ældre medarbejdere. Udvikle politikker for at øge erhvervsdeltagelse og iværksætterier blandt kvinder, unge, etniske minoriteter, immigranter og de underprivilegerede. Styrke den aktive arbejdsmarkedspolitik for de ledige og de inaktive med personlig service til alle jobsøgere. Ved både økonomiske og andre incitamenter sikre, at det betaler sig at arbejde, herunder gennem personlig beskatning, kvalitet i arbejdet i alle dimensioner, børnepasningsordninger og andre omsorgsforanstaltninger, der forener arbejds- og familieliv.
- **Investere mere og mere effektivt i human kapital og livslang læring.** Fastsætte ambitiøse politikker for at løfte niveauet for human kapital og R&D (forskning og udvikling) og gennem uddannelse på alle niveauer at fremme iværksætterholdning og -færdigheder. Dele omkostninger og ansvar mellem det offentlige, virksomhederne og individerne og overveje incitamenter til at øge investeringerne i human kapital i virksomhederne. Reducere tidlig afgang fra uddannelsessystemet og øge udbuddet af kurser (træning) for at forbedre adgangen til livslang læring, især for personer, der har mest brug for det, som f.eks. lavt uddannede og ældre arbejdstagere, idet der tages hensyn til det aktuelle og det fremtidige arbejdsmarkedsbehov. Udvikle innovative indlærings- og træningsmetoder (som f.eks. e-læring) og investere i færdigheder i brugen af den nye informations- og kommunikationsteknologi.
- **Sikre effektiv implementering af reformer gennem bedre styring.** Opbygge partnerskaber for at mobilisere støtte til reformer og deltagelse af arbejdsmarkedets parter og andre interessenter. Definere klare nationale politikker og mål, der reflekterer de europæiske mål, og sikre en effektiv brug af offentlige midler. Fremme anvendelsen og synligheden af NAP (den nationale handlingsplan for beskæftigelsen), som et nøgleinstrument til at bringe elementerne i reformplaner sammen. Sikre at de demonstrerer den fyldestgørende, gennemsigtige og omkostnings-effektive allokering af finansielle ressourcer, herunder anvendelsen af EU-midler (strukturfondene), i implementeringen af retningslinierne for

beskæftigelsen og anbefalingerne. Udvikle en mere effektiv gensidig læring.

s. 9/21

Kommissionen fremhæver for så vidt angår de *landespecifikke henstillinger*, at disse på baggrund af EU-udvidelsen får større betydning end tidligere på grund af en større spredning med hensyn til medlemslandenes arbejdsmarkedssituation.

Danmark skal for så vidt angår de landespecifikke henstillinger give umiddelbar prioritet til:

- Fortsat at reducere det samlede skattetryk på arbejde under hensyn til budgetkonsolidering.
- Følge en omfattende strategi for senere tilbagetrækning og herunder fjerne de tilbageværende tilskyndelser til tidlig tilbagetrækning især efterlønsordningen.
- Gennemgå skatte- og ydelsessystemerne med henblik på at reducere marginalsatten og styrke tilskyndelserne for lavindkomstgrupperne til at arbejde herunder ledige og inaktive.
- Overvåge virkningen af de seneste reformer for at integrere indvandrere på arbejdsmarkedet især indsatsen for at opbygge den nødvendige grundviden for at kunne matche jobkrav.
- Vende det faldende niveau for basale kundskaber.
- Overvåge trenden i faglig uddannelse i lyset af udviklingen i kursusafgifter.

Gældende dansk ret

Der eksisterer ikke tilsvarende bestemmelser.

Nærheds- og proportionalitetsprincippet

Beskæftigelsesstrategien sigter på at udnytte de gevinster, der er ved at koordinere medlemsstaternes politikker, som inden for rammerne af de overordnede økonomiske retningslinjer og stabilitets- og vækstpagten er de enkelte landes ansvar. Regeringen finder derfor, at forslaget er i overensstemmelse med nærheds- og proportionalitetsprincippet.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet har i sit høringssvar foreslået enkelte tilføjelser til betragtningerne til afgørelsen om retningslinjerne for beskæftigelse.

Høring

Meddelelsen har været sendt i høring i EU-specialudvalget for arbejdsmarkedet og sociale forhold.

Amtsrådsforeningen kan på det generelle plan tilslutte sig de fælles henstillinger vedrørende de fire områder, som er fremlagt i Wim Kok-rapporten. Til de enkelte områder har ARF nedenstående bemærkninger:

På det amtskommunale område er løn- og ansættelsesvilkår reguleret ved aftaler og overenskomster, der bortset fra ganske få undtagelser dækker alle ansatte. Af speciel interesse på dette område er der indgået aftaler om skånejob fleksjob, løntilskudsjob, aftalebaseret job mm. og om kompetenceudvikling.

Tiltrække flere mennesker til at indtræde og forblive på arbejdsmarkedet ved at gøre arbejde til en virkelig mulighed for alle

På det amtskommunale område er der bl.a. med henblik på at fastholde kvalificerede medarbejdere skabt mulighed for at indgå aftaler om seniorordninger. På undervisningsområdet er der for ansatte på 60 år og derover aftalt særlig reduktion i forhold til antal undervisningstimer. Med henblik på også i de kommende år at kunne rekruttere den nødvendige arbejdskraft er der bl.a. indgået Rammeforfølgelse om fleksibel arbejdstid, således at der lokalt er mulighed for at aftale en arbejdstilrettelæggelse, der forener arbejds- og familieliv.

Investere mere og mere effektivt i human kapital og livslang læring

Amterne udbyder på VUC gennem Almen voksenuddannelse, Forberedende voksenundervisning og enkeltfags hf en række kompetencegivende uddannelser.

Sikre effektiv implementering af reformer gennem bedre styring

Amtsrådsforeningen har ikke yderligere bemærkninger.

For så vidt angår de landespecifikke anbefalinger kan Amtsrådsforeningen konstatere, at de væsentligste indsatsområder vedrører staten og kommunerne. Amtsrådsforeningen kan tilslutte sig initiativerne og særligt om de enkelte punkter knytte følgende bemærkninger:

- *At reducere skatten på arbejde, herunder reducere marginalskatten.* Amtsrådsforeningen har ikke forholdt sig til dette.
- *At gennemføre strategier for en aktiv aldring, herunder fjerne incitamentet til at trække sig tidligt tilbage.* På det amtskommunale område er der megen fokus på de kommende små årgange og de rekrutteringsmæssige problemer, det kan bevirke. Der arbejdes derfor målrettet med initiativer på det løn- og ansættelsesmæssige område, der sikrer amterne mulighed for at kunne rekruttere og fastholde kvalificeret arbejdskraft, jf. i øvrigt ovenfor.
- *At sikre en bedre integration af indvandrere.* Amtsrådsforeningen har i samarbejde med Kommunale Tjenestemænd og Overenskomstansatte (KTO) og Foreningen til integration af nydanskere på arbejdsmarkedet gennemført et personalepolitisk projekt vedr. mangfoldighed i amterne. Ved mangfoldighed forstås, at mennesker er forskellige, både i køn, alder, etnicitet, uddannelse og personlighed mv. Udgangspunktet er, at en mangfoldig personalesammensætning er et aktiv, som kan bidrage positivt til opgaveløsningen. I projektet er der særligt fokuseret på at få flere nydanskere ind på de amtslige arbejdspladser. Et resultat af projektet er en præsentationspakke, der har til hensigt at motivere, inspirere og fremme dialogen og samarbejdet om mangfoldighed på amtslige arbejdspladser.
- *At adressere et faldende niveau for basale kundskaber blandt folkeskoleeleverne.* Amtsrådsforeningen har ikke forholdt sig til dette.

- *At overvåge udviklingen i arbejdsmarkedsuddannelserne, idet særligt de nylige stigninger i gebyrer vil kunne påvirke deltagelsen.* Principielt er det foreningens opfattelse, at der for den del af de beskæftigede, der har mangelfulde basale kundskaber, bør være mulighed for gratis undervisning, men der har omvendt også været behov for, at VUC ikke bliver erstatning for uddannelser, der hører hjemme under folkeoplysningsloven – alene fordi uddannelsen er gratis. Brugerbetalingen kan således ses som et forsøg på en vis ”adfærdsregulering” og dermed medvirke til i højere grad at kvalificere uddannelsesstilbudene. Det er ikke foreningens vurdering, at den indførte brugerbetaling er en barriere for gennemførelse af nødvendig uddannelse.

FTF kan som et led i, at beskæftigelsesretningslinierne nu har et mellemlangt sigte, tilslutte sig, at retningslinierne fastholdes i det mindste frem til midtvejs-evalueringen i 2006. Dette hænger sammen med, at beskæftigelsesretningslinierne i modsætning til tidligere fokuserer mere på overordnede og strukturelle problemstillinger på de europæiske arbejdsmarkeder.

I forhold til de landespecifikke anbefalinger er FTF enig i, at der kan være behov for at fremhæve de beskæftigelsespolitiske udfordringer, der særligt gør sig gældende i de konkrete medlemslande. F.eks. at gennemføre strategier for en aktiv aldring eller investere mere i livslang læring.

Derimod finder FTF ikke, at EU politisk skal vedtage henstillinger til de enkelte lande vedr. konkrete arbejdsmarkedsordninger, som det gøres i Kommissionens meddelelse for Danmarks vedkommende i forhold til at afskaffe efterlønsordningen. Det er efter FTF's opfattelse væsentligt at holde fast i, at der i EU's fælles beskæftigelsesstrategi opstilles beskæftigelsespolitiske målsætninger og udfordringer, mens den konkrete implementering er nationale anliggender.

Det er KL's opfattelse ikke fagligt belæg for Kommissions indstilling om, at Danmark skal følge en omfattende strategi for senere tilbagetrækning og herunder fjerne de tilbageværende tilskyndelser til tidlig tilbagetrækning især efterlønsordningen.

Den eneste grund hertil er, at EU-staterne ikke kan finansiere kommende pensionister, hvorfor de skal blive længere på arbejdsmarkedet. Men det gælder ikke for Danmark, der er det eneste land, hvor Kommissionen selv har bedømt, at vores pensionssystem er økonomisk bæredygtigt og tilstrækkeligt. Grunden hertil er for en væsentlig del, at arbejdsmarkedets parter har aftalt pensionsordning for alle ansatte. Den danske holdning bør derfor være, at denne henstilling bør bortfalde.

SALA kan overordnet set tilslutte sig de fælles indstillinger vedrørende de fire områder, som er fremlagt i Wim Kok-rapporten.

Vedrørende **øget fleksibilitet på arbejdsmarkedet** er SALA enig i, at en modernisering af jobsikkerhedskonceptet er påkrævet i en række EU-lande. Det bør imidlertid ske ved at dreje konceptet hen imod større muligheder for at forblive på arbejdsmarkedet ved eventuelt ophør af aktuel ansættelse end ved at

udvide konceptet med denne mulighed, d.v.s. samtidigt at opretholde eksisterende vidtgående beskyttelsesregler i forbindelse med afskedigelser.

s. 12/21

Vedrørende de *landespecifikke henstillinger* er SALA overordnet set også enig i de seks påpegede områder. Med henvisning til netop den fælles henstilling om øget fleksibilitet på arbejdsmarkedet vil SALA dog anbefale, at der medtages et yderligere element, nemlig

- I videst mulig omfang at forenkle og reducere de administrative procedurer og krav, som påhviler arbejdsgivere, især med henblik på at fremme beskæftigelsen i små og mellemstore virksomheder.

Efter SALAs opfattelse vil dette yderligere element flugte godt med regeringens bestræbelser på at gennemføre administrative forenklinger og reducere belastningen på virksomhederne af administrativt besvær.

DA finder det positivt, at Kommissionen har valgt at fastholde den 3-årige strategi fra midtvejsevalueringen og for 2004 afholder sig fra at bygge oven på de 10 vedtagne retningslinier fra 2003, som det ellers tidligere har været praksis. Det er DA's vurdering, at der hermed er skabt et godt udgangspunkt for færre beskæftigelsesretningslinier i fremtiden, således at fokus kan rettes mod de egentlige strukturreformer på de europæiske arbejdsmarkeder.

Kommissionen har i stedet valgt at stramme op i forhold til henstillinger til medlemslandene, hvilket DA anser for positivt. Det er ligeledes positivt, at vurderinger og henstillinger til medlemslandene fra Wim Kok taskforcen, er indarbejdet som en del af Kommissionens henstillinger.

I forhold til henstillingerne til Danmark deler DA Kommissionens vurderinger af nødvendigheden af at sætte mere fart i reformer af skatte- og forsørgelsessystemer, så det bedre kan betale sig at arbejde, fjerne incitamentet til tidlig tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet samt overvåge implementeringen af reformer for integration af flygtninge og indvandrere på arbejdsmarkedet.

DA deler ligeledes Kommissionens synspunkt om, at udviklingen på efteruddannelsesområdet bør overvåges, således at det kan vurderes, om den øgede egenbetaling har virket efterspørgselsstyrende og ikke bidraget til en utilsigtet nedgang i efteruddannelsesaktiviteten.

Det er DA's principielle synspunkt, at det er betænkeligt, at Kommissionen i henstillingerne til Danmark går så langt som at pege på konkrete lovgivningsområder, der skal ændres og dermed direkte blander sig i, hvilke midler medlemslandene skal tage i anvendelse for at nå de fælles mål.

DA kan endvidere støtte Kommissionens synspunkt om, at arbejdsmarkedets parter inddrages i reformprocessen og at de nationale regeringer bør definere klare nationale politikker og eventuelt mål, som afspejler de mål og politikker, som er på europæisk niveau. De nationale handlingsplaner bør synliggøres og fremmes som nøgleinstrument i reformplanerne.

Tidligere forelæggelser

s. 13/21

Forslagene er ikke tidligere blevet forelagt Folketingets Europaudvalg. Grundnotat i sagen vil snarest blive fremsendt til Folketingets Europaudvalg.

Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Kommissionens forslag til Rådets beslutning om retningslinier for medlemsstaternes beskæftigelsespolitik har ikke i sig selv lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

Samfundsøkonomiske konsekvenser

Kommissionens forslag til Rådets beslutning om retningslinier for medlemsstaternes beskæftigelsespolitik har ikke i sig selv samfundsøkonomiske konsekvenser.

4. Europæisk ligestillingsinstitut

- (evt.) Formandskabskonklusioner/Rapport

s. 14/21

Baggrund

I forbindelse med det svenske EU-formandskab i 1999 foreslog man fra svensk side på et ministerseminar, at der skulle etableres et Europæisk ligestillingsinstitut. I 2000 i Nice opfordrede Det Europæiske Råd til etableringen af instituttet. Som følge heraf gennemførte Kommissionen en undersøgelse af muligheden for at etablere et sådant. Resultatet af Kommissionens undersøgelse viste, at der var opbakning fra medlemslandene til etableringen af et ligestillingsinstitut med følgende opgaver:

- Koordination
- Informationsformidling
- Generel tydeliggørelse af ligestillingsperspektivet
- Udarbejdelse af metoder til brug for kønsmainstreamingarbejdet

På det uformelle ligestillingsministermøde i Limerick, Irland, den 7. maj drøftede ministrene uformelt holdningen til etableringen af et ligestillingsinstitut. Det fremgik, at der hos langt størstedelen af de 25 medlemslande var positive forhåndstilkendegivelser i forhold til forslaget. Men der forekom ikke at være entydige holdninger til et fremtidigt instituts funktioner.

Det er fra Kommissionen angivet, at finansieringen af instituttet vil finde sted inden for ligestillingsområdets budget.

Indhold

Formandskabet har ikke endnu besluttet sig for, hvordan ligestillingsinstituttet skal behandles på rådsmødet. Ministrenes drøftelse ventes centreret om instituttets finansiering og funktioner, herunder omfanget af opgaveporteføljen.

Gældende dansk ret

Etableringen af et ligestillingsinstitut kræver ikke lovændringer i dansk ret. *

Europa - Parlamentets udtalelse

Der har ikke i sagen været foretaget formel høring af Europa-parlamentet, men der er parallelt med Kommissionens undersøgelse af holdningerne hos medlemslandene til et europæisk ligestillingsinstitut foretaget en tilsvarende undersøgelse i Europa-Parlamentet. Af denne fremgår, at også i Europa-Parlamentet haves en positiv holdning til oprettelsen af et europæisk ligestillingsinstitut.

Nærheds- og proportionalitetsprincippet

Regeringen finder, at oprettelsen af et europæisk ligestillingsinstitut vil bidrage til en bedre varetagelse af ligestillingsarbejdet på EU-plan. Oprettelsen af et ligestillingsinstitut vurderes derfor at være i overensstemmelse med nærheds- og proportionalitetsprincippet.

Høring

Da der ikke foreligger materiale om et konkret forslag har sagen ikke været i høring. EU-specialudvalget for beskæftigelse og sociale forhold blev orienteret om sagen den 19. maj 2004.

Tidligere forelæggelser

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Forslaget har ikke lovgivningsmæssige konsekvenser.

Det er fra Kommissionen angivet, at finansieringen af instituttet vil finde sted inden for ligestillingsområdets budget. Forslaget ventes derfor ikke at give anledning til statsfinansielle konsekvenser for Danmark.

Samfundsøkonomiske konsekvenser

Forslaget vil ikke have samfundsøkonomiske konsekvenser for Danmark.

5. Forslag til et rådsdirektiv om ligebehandling af kvinder og mænd i adgang til og levering af varer og tjenesteydelser (art.13)

s. 16/21

- Politisk debat

Baggrund og indhold

Med hjemmel i traktatens artikel 13 har Kommissionen den 14. november 2003 fremlagt et forslag til Rådets direktiv om ligebehandling af kvinder og mænd i adgang til og levering af varer og tjenesteydelser. Direktivet skal efter proceduren i artikel 13 vedtages med enstemmighed.

Efter artikel 13 har Fællesskabet beføjelse til at træffe hensigtsmæssige foranstaltninger til at bekæmpe forskelsbehandling af en række forskellige årsager, herunder køn.

Kommissionen har fået gennemført flere direktiver, der angår ligebehandling på arbejdsmarkedet. Kommissionen mener, at diskrimination på grund af køn også finder sted uden for arbejdsmarkedsforhold og har derfor fremsat et direktiv om ligebehandling uden for arbejdsmarkedet. Det har blandt andet været overvejet at regulere fremstillingen af kønnene i medierne, men af hensyn til ytringsfriheden er dette ikke foreslået i direktivforslaget.

Det foreslås i artikel 1, at direktivet skal omfatte ligebehandling af kvinder og mænd i adgang til varer og levering af tjenesteydelser, der er tilgængelig for offentligheden, herunder bolig. Det gælder for både den offentlige og private sektor. Uden for falder adgang til varer og levering af tjenesteydelser, der er tiltænkt udelukkende eller fortrinsvis det ene køn, for eksempel kønsopdelt svømning, eller for eksempel klubber, der leverer tjenesteydelser forbeholdt det ene køn.

I artikel 2 findes definitioner på direkte og indirekte forskelsbehandling og chikane og sex-chikane.

Ved direktivforslagets artikel 3 forbydes direkte diskrimination, indirekte diskrimination, chikane og seksuel chikane. Bestemmelsen svarer til en bestemmelse i direktivet om ændring af direktivet om forskelsbehandling på arbejdsmarkedet.

Desuden forbyder direktivforslaget i artikel 4 at bruge køn som grundlag for beregning af forsikringspræmier og - ydelser. Det er sædvanligt, at forsikringer tilbydes på forskellige vilkår til kvinder og mænd i for eksempel forsikringer for motorkørsel, helbred og livsforsikringer, herunder pensioner. Medlemslansens systemer er forskellige for kvinder og mænd inden for forskellige typer forsikringer. Artiklen omfatter privattegnede forsikringer uden relationer til arbejdsmarkedsforhold.

Kommissionen omtaler i begrundelsen for forslaget, at for så vidt angår statistiske beregninger, der har baggrund i kønnenes forskellige levetid, har faktorer, der har tilknytning til livsstil mere betydning for levetiden end kønnet. Der nævnes for eksempel ægteskabelig stilling, beskæftigelse/ikke beskæftigelse, rygning og ernæring.

Kommissionen konkluderer, at ligebehandling af kvinder og mænd er en fundamental ret. Kommissionen mener, at frihed til at fastsætte forsikringstariffer må være underlagt denne ret, og at differentiering, som det sker i dag, er uacceptabelt. For at undgå spekulation i at flytte forsikringer fra det ene land til det andet, bør regulering af forsikringsområdet foregå på en måde, så alle lande bliver omfattet af den samme regulering. Kommissionen foreslår en særlig lang periode på 6 år for landenes implementering af forslaget om ligebehandling i forsikringer.

Efter artikel 5 kan medlemsstaterne vedtage særlige foranstaltninger for at forebygge eller kompensere for ulemper på grund af køn.

Efter artikel 6 kan medlemsstaterne indføre eller bibeholde bestemmelser, som er gunstigere for beskyttelse af princippet om ligebehandling af kvinder og mænd end bestemmelserne i direktivet.

Direktivforslaget pålægger i artikel 7 medlemsstaterne at sikre juridiske og/eller administrative procedurer til, at forurettede kan få gennemført deres ret og mulighed for at få godtgørelse eller erstatning. Bestemmelsen svarer til en bestemmelse i direktiv 2002/73 om ændring af rådets direktiv om ligebehandling af mænd og kvinder på arbejdsmarkedet.

Direktivforslaget indeholder i artikel 8 en regel om delt bevisbyrde, svarende til bevisbyrdereglen i direktiverne om ligebehandling på arbejdsmarkedet.

Efter artikel 9 skal medlemsstaterne indføre de nødvendige foranstaltninger til at beskytte enkeltpersoner mod ufordelagtige følger som reaktion på en klage (viktimisering).

I artikel 11 pålægges det medlemsstaterne at etablere et organ eller organer, der skal fremme, analysere overvåge og understøtte arbejdet med ligebehandling, og som skal assistere forurettede i gennemførelse af klager, svarende til bestemmelser i direktiverne om ligebehandling på arbejdsmarkedet.

Efter artikel 13 fastsætter medlemsstaterne de sanktioner, der skal anvendes ved overtrædelse af de nationale bestemmelser, der er vedtaget i henhold til direktivet.

Efter artikel 15 skal medlemsstaterne afrapportere og informere om direktivet hvert 5. år.

Da der har været mange forhandlinger i Socialgruppen om artikel 4 om ligebehandling i forsikringer, har formandskabet foreslået, at der på rådsmødet den 1. juni 2004 drøftes visse spørgsmål med henblik på afklaring af landenes positioner og holdninger.

Til drøftelse på rådsmødet den 1. juni har formandskabet derfor den 11. maj 2004 stillet følgende spørgsmål:

- a) Er ministrene positive over for direktivforslagets princip om, at ligebehandling af mænd og kvinder skal gennemføres inden for varer og tj-

- nesteydelser, som et led i Kommissionens fortsatte arbejde for ligestilling uden for arbejdsmarkedet?
- b) Anser ministrene forbudet mod anvendelse af kønsbaserede aktuarmæssige faktorer som et hovedelement i direktivet og skal kønsbaserede aktuarmæssige faktorer forbydes som uacceptabel diskrimination?
- c) Hvis svaret på b) er ja, vil det så være nyttigt at undersøge delvise løsninger for anvendelse af kønsbaserede faktorer som:
- Forbyde kønsbaserede aktuarmæssige faktorer ved beregning af ydelser og præmier, mens det tillades at anvende kønsbaserede faktorer i risikoberegninger;
  - Udvide overgangsperioden for ikrafttræden af artikel 4 udover de foreslåede 6 år;
  - Anvende forskellige løsninger for forskellige typer af forsikringer?
- d) Alternativt, mener ministrene at anvendelse af kønsbaserede aktuarmæssige faktorer fortsat skal være tilladte, forudsat at der er baserede på objektive statistikker?

Gældende dansk ret

Lov om ligestilling af kvinder og mænd, jf. lovbekendtgørelse nr. 553 af 2. juli 2002, er en generel lov, der fastsætter, at arbejdsgivere, myndigheder og organisationer skal behandle kvinder og mænd lige inden for offentlig forvaltning og erhvervsmæssig og almen virksomhed. Endvidere er der lovgivning om ligebehandling af mænd og kvinder i arbejdsmarkedspensionerne, jf. bekendtgørelse nr. 775 af 29. august 2001 af lov om ligebehandling af mænd og kvinder inden for de erhvervstilknyttede sikringsordninger. Danmark har således lovgivning på direktivets område.

Høring

Forslaget til ligestillingsdirektivet har været i bred høring i ministerier og organisationer mv. samt blandt specialudvalgte medlemmer, og der er modtaget følgende kommentarer:

Ligestillingsnævnet: Peger på, at vedtagelsen af direktivet indebærer lovgivning. Ligestillingsloven skal ændres, idet direktivet forpligter "alle personer" og ligestillingsloven alene "arbejdsgivere, myndigheder eller organisationer". Endvidere skal indføres en bestemmelse om, at visse former for forskelsbehandling ikke er omfattet, nemlig ydelser, der er tiltænkt udelukkende eller fortrinsvis det ene køn (kønsopdelt svømmeundervisning eller klubber for det ene køn), en bestemmelse med definitioner på forskellige former for forskelsbehandling (chikane, seksuel chikane, direkte og indirekte forskelsbehandling), og en bestemmelse om beskyttelse mod forfølgelse af en klager (viktimisering). Lovgivningen vedr. unisex i forsikringsberegninger skal også ændres.

Dansk Arbejdsgiverforening: Har ingen bemærkninger, da direktivet ikke berører arbejdsmarkedet. Går ud fra, at der i Danmark ikke nedsættes nye organer mv.

Dansk Industri: Har ingen bemærkninger og går ud fra – vedr. direktivets forslag om oprettelse af organ, som har til formål at fremme ligestillingen - at denne funktion allerede varetages af Ligestillingsnævnet.

Landsorganisationen i Danmark: Bakker op om direktivet, som bør have samme rækkevidde som direktivet om etnisk ligestilling, dvs. at direktivet udvides til at dække social beskyttelse, herunder social sikring og sundhedsydelse, sociale goder, reklamer/medier samt uddannelse. Ser gerne en afklaring om offentlige tjenesteydelser er omfattet. Vil gerne have oprettet et organ mv. til at analysere ligestilling, fordi Videnscenter for Ligestilling er nedlagt.

Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd: Støtter direktivet og beklager, at uddannelse, beskatning og medieindhold ikke er med.

Kvinderådet: Utilfredsstillende, at det ikke er et bredt direktiv, der omfatter sammenhængen mellem arbejds-, familie- og privatliv, uddannelse, forskning, medier og reklamer samt vold mod kvinder. Opfordrer til, at bestemmelsen om forsikringer også gælder ved ændring af eksisterende aftaler, og at direktivet snarest efter vedtagelsen implementeres i lovgivning. anbefaler, at der oprettes en ombudsinstitution.

Dansk Kvindesamfund: Finder forslaget positivt og opfordrer til, at medier bliver omfattet.

KVINFO (center for Information om kvinde og kønsforskning): Går ind for direktivet, som bør gennemføres i den foreliggende form.

Forsikring & Pension støtter ønsket om ligestilling mellem kønnene, men ser en risiko for, at direktivet vil betyde, at i forhold til visse produkter vil mænd, i forhold til andre produkter kvinder, blive dårligere stillet end i dag, uden at det andet køn stilles mærkbart bedre. Finder det afgørende, at eventuelle ændringer kun kommer til at gælde for nye forsikringsaftaler, der indgås, jf. direktivets artikel 4, nr. 1.

Europa - Parlamentets udtalelse

Direktivforslaget har været i høring i Europa-Parlamentet, som den 30. marts 2004 ved en afstemning har givet sin støtte til forslaget med 313 stemmer for og 141 imod forslaget.

Nærheds- og proportionalitetsprincippet

Kommissionen anfører i begrundelsen for forslaget, at ligebehandling af køn er et fundamentalt princip og fremme af ligestilling af kvinder og mænd er en væsentlig arbejdsopgave for Fællesskabet, jf. traktaten artikel 2. Denne bestemmelse suppleres med artikel 3, hvorefter Fællesskabet er forpligtet til at fjerne uligheder og fremme ligestilling i alle aktiviteter.

Regeringen deler Kommissionens opfattelse, og det vurderes på den baggrund, at forslaget er i overensstemmelse med nærheds- og proportionalitetsprincippet.

Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser.

Gennemførelse af direktivforslaget i den foreslåede form kræver lovgivning. Samtlige ministerier er bedt om oplysning om dette.

Forslaget om ligebehandling i forsikring, herunder pension vil kræve lovgivning, der hører under Økonomi- og Erhvervsministeriet. Herunder skal lov om ligebehandling af mænd og kvinder inden for de erhvervstilknyttede sikringsordninger ændres på visse punkter for at undgå konkurrenceforvridning. Ligestillingsloven skal også ændres på visse punkter, idet direktivet forpligter "alle personer" og ligestillingsloven alene "arbejdsgivere, myndigheder eller organisationer". Endvidere skal indføres en bestemmelse om, at visse former for forskelsbehandlinger ikke er omfattet, nemlig ydelser, der er tiltænkt udelukkende eller fortrinsvis det ene køn (kønsopdelt svømmeundervisning eller klubber for det ene køn), en bestemmelse med definitioner på forskellige former for forskelsbehandling (chikane, seksuel chikane, direkte og indirekte forskelsbehandling), og en bestemmelse om beskyttelse mod forfølgelse af en klager (viktimsering).

Fsv. angår artikel 8 om indførelse af delt bevisbyrde kan det oplyses, at tilsvarende bestemmelse allerede er implementeret i lov om ligebehandling med hensyn til beskæftigelse, lov om lige løn og lov om de erhvervstilknyttede sikringsordninger. Den gældende danske lov om ligestilling af kvinder og mænd indeholder tilsvarende bestemmelse.

Til forslaget om et organ, der skal assistere forurettede i gennemførelse af klager kan oplyses, at Ligestillingsnævnet, der er etableret i henhold til ligestillingsloven, behandler klager over forskelsbehandling pga. køn. Ligestillingsnævnets sekretariat giver vejledning i klageadgang. Desuden kan klager behandles ved domstolene.

Til forslaget om et organ eller organer, der skal fremme, analysere overvåge og understøtte arbejdet med ligebehandling skal det bemærkes, at der i Danmark er mange organer, der arbejder med ligestilling, blandt andet universiteterne, Socialforskningsinstituttet og Center for Information om Kvinde- og Kønsforskning. Desuden overvåges ligestillingsarbejdet af kvinde- og mandeorganisationerne, og det bemærkes, at Kvinderådet får et årligt statstilskud til virksomheden.

For så vidt angår spørgsmålet om hvorvidt "social beskyttelse" omfattes af direktivet bemærkes, at "social sikring" er indeholdt i Rådets direktiv 86/378 med senere ændring, der omfatter ligebehandling inden for de erhvervstilknyttede sociale sikringsordninger, der for eksempel sikrer beskyttelse mod sygdom, invaliditet, alderdom, arbejdsulykker, arbejdsløshed mv. Under forhandlingerne om direktivudkastet i Rådets socialgruppe har Kommissionen oplyst, at direktivet alene omfatter ydelser, der normalt betales for, og at social beskyttelse derfor falder uden for direktivet.

Direktivforslaget antages ikke at have statsfinansielle konsekvenser. Eventuelle afledte statslige merudgifter, der følger af direktivet inden for de respektive ministeriers område, afholdes af de respektive ministerier. Som eksempel kan anføres, at Økonomi- og Erhvervsministeriet eventuelt kan få merudgifter som følge af gennemførelsen af artikel 4 om unisex i forsikringer og Socialministeriet, hvis der kommer meraktivitet i Ligestillingsnævnet.

Samfundsøkonomiske konsekvenser

Det er ikke muligt at give et skøn over de samfundsmæssige konsekvenser. En omlægning af grundlaget for statistiske beregninger af forsikringer, herunder pensioner, vil i en overgangsperiode, indtil omlægningen er gennemført, kunne indebære udgifter for forsikringsselskaberne.